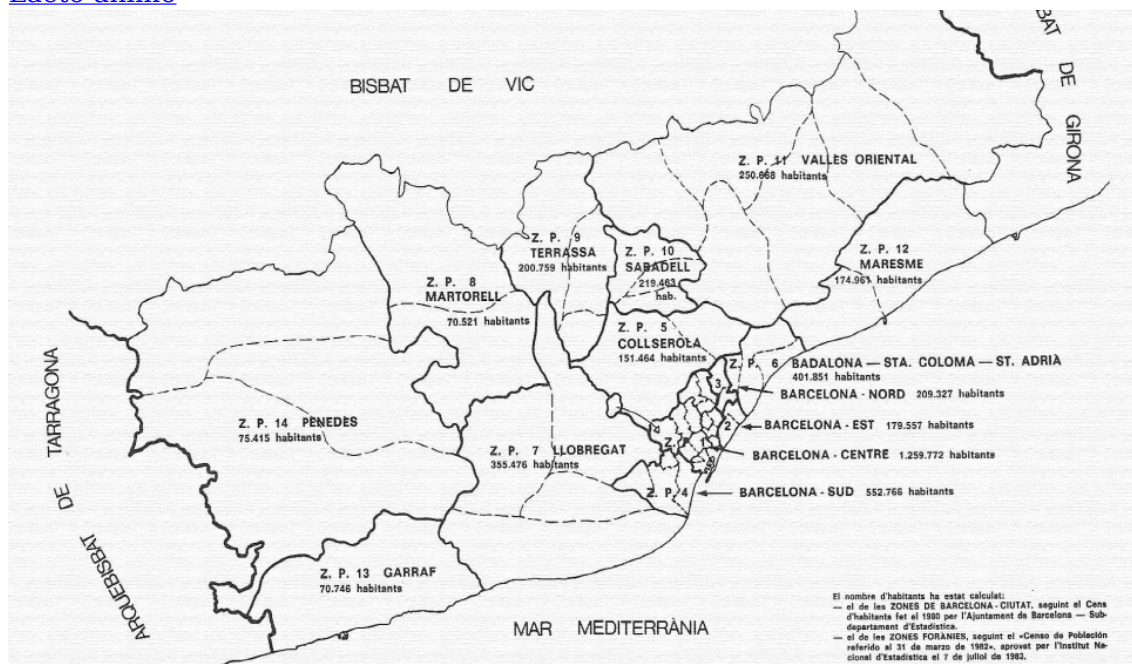

Petita història dels bisbes auxiliars

Ds, 17/06/2017 per Jordi Llisterri...

[Laeto animo](#)

Ja em perdonaran però crec que les novetats que s'apropen són un bon moment per fer un repàs dels darrers anys i del recorregut que ha tingut el nomenament de bisbes auxiliars a Barcelona.

En principi, el nomenaments d'auxiliars a Barcelona no tindria més transcendència que dotar d'una ajuda a l'arquebisbe diocesà. D'auxiliar-lo. En alguns casos, la tasca dels auxiliars s'ha limitat a enviar-los a confirmar o a delegar-los la presidència de celebracions quan l'agenda de l'arquebisbe no es pot estirar més. Però no sempre ha estat així. I sobretot ha acabat tenint repercussions en el conjunt de les diòcesis catalanes.

Fem un repàs de l'època més contemporània. Després del Vaticà II el nomenament de bisbes auxiliars es va limitar a l'arquebisbat de Barcelona, la diòcesis més gran de Catalunya que va arribar a agrupar el 60% de la població catalana abans de la seva divisió el 2004. Abans n'hi havia hagut a Tarragona, com el màrtir **Manuel Borràs**, l'auxiliar del cardenal **Vidal i Barraquer** assassinat el 1936. Però els darrers anys els auxiliars s'acostumen a destinar només a les diòcesis més grans on l'arquebisbe no arriba a tot arreu.

Narcís Jubany

En l'època conciliar Barcelona tenia d'auxiliar a **Narcís Jubany**, nomenat el **24 de novembre de 1955**. Durant el Concili va ser traslladat a Girona, el 1964. I d'allà va torna a Barcelona el 1971 com a arquebisbe i després cardenal. Per tant, ja tenim el primer auxiliar que ha estat determinant per a l'Església a Catalunya i que va marcar la renovació postconciliar des de Barcelona durant els vint anys que va liderar la diòcesis. També va ser un bisbe determinant durant la transició política alineat (amb matisos) amb el taranconisme. Després, com els va passar a altres bisbes, l'etapa de **Joan Pau II** el va agafar amb el pas canviat i no va poder liderar

la seva successió.

Pocs anys després que Jubany és traslladat a **Girona** el 1964, mentre Barcelona no compta amb cap auxiliar, el 1967 arriba el polèmic nomenament de Don **Marcelo González**. Un arquebisbe allunyat de la tradició catalana que va motivar la campanya "Volem bisbes catalans". És el darrer bisbe que no parlava català que ha estat nomenat a Catalunya.

Quatre auxiliars de cop

Quan el Vaticà, el mateix **Pau VI**, i la nunciatura de **Dadaglio** es van adonar de [l'error](#), van optar per una solució salomònica. Esperar quatre anys a remoure Don Marcelo però mentre nomenar quatre bisbes auxiliars que alegressin la vida diocesana i donessin a l'arquebisbe les claus d'interpretació del moment que vivia la societat catalana. Així el **22 d'octubre de 1968** es nomenen de cop **Ramon Torrella, Ramon Daumal, Josep Capmany i Josep Maria Guix**, quatre capellans barcelonins, el darrer amb orígens a Solsona.

També, aquesta alta productivitat d'auxiliars s'explica perquè era l'estratègia que tenia el nunci Dadaglio per saltar-se el dret a presentació de bisbes. **Franco** podia vetar els bisbes residencials, però no podia oposar-se al nomenament d'auxiliars. Així, omplint d'auxiliars la Conferència Episcopal Espanyola, el nunci podia compensar l'enrocament dels bisbes que encara aixecaven el braç davant del dictador.

Jubany torna a Barcelona com arquebisbe el 1971. I dels quatre nous auxiliars de Barcelona, dos van acabar sent bisbes d'altres diòcesis catalanes. Una part de l'explicació és que Jubany no comptava gaire amb els bisbes auxiliars. I males llengües diuen que la seva teoria era que preferia vicaris episcopals, que si volia els podia canviar. En canvi, els auxiliars, si no els canvien de diòcesi, es queden allà per tota la vida.

El que va passar és que el 1983 Guix va ser nomenat bisbe de **Vic** i Torrella (després d'una temporada a la Cúria romana) va ser nomenat arquebisbe de **Tarragona**. Capmany va continuar d'auxiliar fins a la seva jubilació, però va estar principalment dedicat a les Obres Missionals Pontificies amb seu Madrid. El bon Daumal va continuar a Barcelona fins a la seva jubilació el 1987.

Aquell any, quan només queda Capmany d'auxiliar, Jubany compta amb **Lluís Martínez Sistach**. Home de cúria i de Dret Canònic, és nomenat auxiliar el **6 de novembre de 1987**. Amb 50 d'edat inicia una llarga carrera episcopal.

Cinc auxiliars de Carles

Quan el 1990 Jubany és substituït pel **Ricard Maria Carles**, Barcelona compta amb dos bisbes auxiliars: Sistach, destinat principalment a la cúria, i Daumal, a punt de jubilar-se.

Sistach i Carles, fins llavors bisbe de Tortosa, es coneixen des de feia més de vint anys. Sistach era secretari de la Conferència Episcopal Tarraconense i mantenia una estreta relació amb tots els bisbes. Carles li fa confiança i un any més tard el promou a **Tortosa** per succeir-lo. De Tortosa, el 1987 Sistach passarà a ser l'arquebisbe de **Tarragona**, el 2004 l'arquebisbe de Barcelona i el 2007 elevat a cardenal. Una "carrera" paralela a la de Jubany en qui sempre s'ha emmirallat.

Així, el maig de 1991, quan Sistach marxa a Tortosa, Barcelona queda només amb un auxiliar, amb Daumal, que es jubila el mateix any.

I la història es repeteix. El nomenament d'un valencià per Barcelona, que no era qui s'esperava el corrent central conciliar de l'Església catalana, fa pensar que una bona estratègia és envoltar-lo d'un equip episcopal. Així, en dos anys es nomenen cinc bisbes auxiliars, tots capellans de Barcelona. Un rècord.

El **16 de Juliol de 1991** es nomena **Joan Carrera** i **Carles Soler i Perdigó**. I el **9 de juny de 1993** a **Pere Tena, Jaume Traserra** i **Joan-Enric Vives**. El curs de 1991 i de 1993 s'obre el setembre a Barcelona amb multitudinàries ordenacions de bisbes auxiliars.

També males llengües diuen que Tena no estava previst en aquest paquet d'auxiliars. En aquell moment l'expert liturgista estava a Roma treballant en la Congregació per al Culte Diví, però per un canvi d'orientació en l'ortodòxia litúrgica el van facturar cap a Barcelona. En tot cas, qui hi va sortir guanyant va ser Barcelona, que el va tenir com auxiliar fins el 2004. De fet, no es va jubilar mai fins la seva mort.

Segona centrifugació episcopal

Amb aquesta profusió d'auxiliars es va crear un model de govern singular. El territori diocesà es va dividir en cinc parts i a cada demarcació s'hi va posar un bisbe al davant. Al Baix Llobregat i Penedès (el territori de l'actual diòcesi de Sant Feliu de Llobregat), Joan-Enric Vives. Al Vallès (l'actual bisbat de Terrassa), Carles Soler. Al Maresme, Joan Carrera. I la ciutat de Barcelona es va dividir en dos sectors, un amb el bisbe Tena i l'altre amb Traserra. Aquestes tres darreres demarcacions són les que integren actualment l'arquebisbat de Barcelona.

I la cosa funciona fins que s'espatlla. Això ja no són males llengües i hi ha llibres escrits sobre el tema. La confiança entre Carles i els seus auxiliars es va esquarterant. Carles creu que els auxiliars són massa autònoms en el seu territori, però ell mateix no té prou elements i coneixements de la diòcesi per evitar-ho. També creu que no el defensen prou davant dels capellans cada vegada més crítics amb el seu tarannà episcopal. I a l'any 2000 s'ajunta amb una crisi, [airejada](#) en tots els mitjans de comunicació, amb el bisbe Joan Carrera, que era l'home fort de la cúria.

Quan Carrera abandona la cúria és substituït per un capellà de confiança de Carles, **Josep Àngel Sáiz Meneses**. I comença una nova centrifugació episcopal. El 2001, al juny, Vives és nomenat coadjutor i futur bisbe d'**Urgell**; al juliol, Traserra és nomenat bisbe de **Solsona**; i a l'octubre, Soler Perdigó és nomenat bisbe de **Girona**. El mateix **30 d'octubre del 2001** Sáiz és nomenat nou auxiliar de Barcelona.

En un temps record, en surten tres i n'entra un. Així Carles es queda amb un auxiliar de confiança governant la cúria, Sáiz, i dos auxiliars, que van fent.

Tena i Carrera, es continuen dedicant a la seva demarcació pastoral. Tena, a més bolcat en l'estudi i la divulgació litúrgica, que és la seva vida. I Carrera, com a espatlla on poden anar a plorar tots els qui no combreguen en la línia del cardenal Carles. Carrera, com va fer tota la vida, intenta llimar arestes.

Sequera d'auxiliars

El cas de Joan Carrera mereixia un llibre a part. Tècnicament no deixa de ser un auxiliar més de Barcelona amb poc recorregut eclesiàstic i que fins i tot queda apartat del govern diocesà bona part del seu episcopat. Però, en canvi, és un dels bisbes catalans que ha tingut més irradiació. Ja abans de ser bisbe com a redactor no confès d'*Arrels Cristianes de Catalunya*, i com a pont entre l'Església i la societat civil. Va ser un dels bisbes més [reconeguts](#) i escoltats per la societat catalana. I només era un auxiliar.

I el 2004 arriba Sistach. És la història recent més coneguda. El nomenament de Sistach com arquebisbe de Barcelona el 15 de juny del 2004 coincideix amb la divisió de la diòcesi amb la creació del bisbat de Sant Feliu de Llobregat i de Terrassa. A **Terrassa**, es nomena a Sáiz, auxiliar que també era candidat per succeir Carles a Barcelona. El mateix dia arriba la jubilació de Pere Tena. Per tant, la nova diòcesi de Barcelona, ara reduïda de 4 milions d'habitans a 2,5, queda només amb un auxiliar, Joan Carrera.

Aquí comença una història que encara ningú no ha explicat. El no nomenament d'auxiliars durant l'etapa del cardenal Martínez Sistach. Tot i ser una diòcesi més petita seria raonable pensar amb algun auxiliar més, sobretot atenent a les dedicacions vaticanes del cardenal. No en van nomenar més perquè Sistach no en volia? Perquè **Rouco** li tombava tots els candidats? O per les dues coses? Era només una repetició de l'estratègia de Jubany?

En tot cas, Carrera va continuar com a únic auxiliar d'una gran diòcesi com Barcelona, mentre florien auxiliars a Madrid que Rouco anava col·locant a poc a poc a d'altres diòcesis espanyoles. Catalunya s'anava omplint de bisbes valencians i no es regenerava la pedrera episcopal catalana. Això també va acabar dificultant la disponibilitat de bisbes catalans amb una certa trajectòria com a candidats a succeir Sistach a Barcelona.

Barcelona i Terrassa

Així, Carrera va ser el solitari bisbe auxiliar de Barcelona fins la seva mort el 2008, quan havia sobrepassat amb més de tres anys la seva edat de jubilació. No és fins tres mesos després de la mort de Carrera, el **28 de gener del 2009**, quan arriba el nomenament de **Sebastià Taltavull** com bisbe auxiliar de Barcelona. En els 12 anys d'episcopat de Sistach, sequera total. Només un auxiliar procedent de Menorca. En aquest període, el **18 de maig del 2010**, es nomena bisbe auxiliar de Terrassa **Salvador Cristau**. Barcelona-1, Terrassa-1.

Des del 2010, la foto fixa és que Barcelona compta amb un auxiliar, i Terrassa amb un altre. Sant Feliu, una diòcesi amb els mateixos habitants que Terrassa, no en té cap.

L'arribada a finals del 2014 de **Joan Josep Omella** a Barcelona, fins ara no ha canviat les coses. Omella té la dificultat [afegida](#) que no coneix el clergat de la diòcesi ni de Catalunya i, per tant, necessita temps per anar-los coneixent i veure amb qui pot confiar.

Nous auxiliars

Ara sembla que ha arribat el moment. Precipitat també pel fet que des del

setembre d'aquest any Taltavull combina la seva tasca d'auxiliar a Barcelona amb la d'administrador apostòlic de Mallorca. Per tant, des de aviat farà un any, Barcelona només té mig auxiliar i un arquebisbe neocardenal que cada vegada passa més hores a l'avió anat a Roma.

És raonable, doncs, que arribin ja nous auxiliars per Barcelona. Nomenaments que s'espera que es facin públics aquest dilluns.

Anirem veient quin model s'imposa. Si el conreu intensiu de l'època González-Carles, o el gota a gota de Jubany-Sistach. I sobretot veurem quin impuls es vol donar al govern diocesà, sobretot tenint en compte que Omella, amb 71 anys, no té gaire temps per fer experiments. O si només anem tirant de veta.

Una qüestió catalana

D'altra banda, el nomenament de bisbes auxiliars és una notícia per Barcelona però, com mostra el recorregut descrit, té repercussió per la resta de bisbats catalans. **Tarragona, Girona, Urgell, Solsona, Vic, Tortosa i Terrassa** tenen o han tingut bisbes que van ser abans auxiliars de Barcelona. Set dels deu bisbats catalans. I dos d'aquests auxiliars han tornat a Barcelona com a arquebisbes i després cardenals: Jubany i Sistach.

Certament, i d'això es queixen altres bisbats. Aquesta cantera ha limitat el nombre de bisbes sorgits del clergat d'altres diòcesis catalanes. Dels 13 auxiliars que ha tingut Barcelona des de 1955, només un era d'altres bisbats, **Taltavull** de Menorca, una diòcesi molt vinculada a la Tarraconense. **Jubany, Torrella, Daumal, Capmany, Guix, Sistach, Carrera, Soler, Tena, Traserra, Vives i Sàiz**, eren capellans diocesans de Barcelona. D'aquests 13, només quatre s'han jubilat sense moure's de Barcelona Daumal, Capmany, Carrera, i Tena.

Però també és cert que és el que proporcionat una [cantera](#) de bisbes formats als seminaris catalans, excepte en el cas dels tres darrers nomenaments: Sàiz i Cristau (formats a Toledo) i Taltavull (de Menorca) .

Un termòmetre episcopal

També es podrien queixar els religiosos. Des de 1935 no es nomena un religiós com a bisbe d'una diòcesi catalana. Concretament **Salvi Huix**, felipó, bisbe de Lleida assassinat cruelment el 1936. Vic va comptar també amb un religiós, el bisbe **Joan Perelló**, Missioner del Sagrat Cor de Jesús, nomenat el 1927 i que va morir com a bisbe el 1955. Des de llavors, res. El que ens hem perdut no comptant amb els religiosos. Per altra banda, l'únic nomenament episcopal interessant que ha promogut a Espanya l'actual nunci **Renzo Fratini** és el d'un religiós, el claretia **Luis Ángel de las Heras** a Galícia.

Finalment, també ens hem perdut alguns dels eters noms que han sonat com a bisbes i mai no han arribat a ser-ho. També és cert que si bé falten vocacions al sacerdoci, mai no han faltat vocacions a l'episcopat. I no sempre s'ha tingut encert en destriar el gra de la palla.

Els noms que surtin per a nous bisbes auxiliars i el temps dirà si Omella ha pogut captar amb poc temps amb quin clergat pot comptar. Serà un bon termòmetre. Si ha tingut nas per destriar-los dels qui tenen com a afició principals raspallar el bisbe de torn per veure quin càrrec arreplega. I si ens deixa una bona cantera

episcopal catalana en sintonia amb l'Església perifèrica del papa **Francesc**.
Sintonia que la majoria de l'Església catalana ha tingut abans d'Omella i abans del mateix papa Francesc.